

Ick, Diederick Modé, Cameraer van Leckendijck Bovendams, bekenne bij desen in dier qualite ende achtervolgende de Resolutie vande heeren dijkgraeff ende heemraden vanden voorz. Leckendijck in dato den XVIIe [17e] Junij 1638 mitsgaders de Acte en Authorisatie van de Ed[el] Mo[ogende] heeren Staten ende Landen van Utrecht in dato den XXe [20^e] Junij voorz. daerop gevolgd ende in dorso deses geannoteert, schuldich te zijn ende vercofft te hebben aen ende ten behoeve vande wesen des Weeshuys binnen Utrecht ofte plicht daer van hebben, om de somme van drieduisent ende tweehondert Carolus guldens, die ik bekenne van Mr. Dirck de Leeuw ende Floris Harlaer als huysmeesters indertijt vande selven weeshuysen ten vollen ontfangen is tot restauratie van den inbreuck opden Leckendijck int Goye, die (Godt betert) op den Ve (5^e) Januarij 1638 door den groten noot van 't water en de stercke ijska[d]e * gevallen was weder uijtgekeert ende verstrekt te hebben tweehondert gelijk.[elijk, d.w.z. meteen] gulden doende twijntig ten 1 stuck des jaers erffelijck. Loss renthen, te betalen d' een helfte der renthen voorz. op den XXe (20^e) December 1638 naestkomende ende d'andere helfte op den XXe (20^e) Junij 1639 daer aenvolgende, ende soo voorts alle halff jaer totter afflossinge togedan is. Ende dit al ende geheel vrij gelt van alle schattinge, imposte ofte lasten hoe men die noemen ofte verstaen souden mogen tgeen uytgesondert. Met sulcke voorwaerden dat ick ofte mijne naecomelingen Cameraers inder tijt vande voorseijden Leckendijck de voorz. Renthe tot alle tijt als 't ons belieft sullen mogen vrij vande lusten is af te copen tot eenemael teffent [tevens?] ende niet als parten ofte derg. mette somme van gelijcke twee en dertig hondert gulden daer den minsten pene van wesen sal een ongevalueerde gulden 't gelt gemunt voor dato deses, vermits betalende Renthen dan daer aff verschenen ende onbetaalt wesen ende dat ick ende mijne naecomelingen in de qualite als voorz. den inhouden van dese belijden ende Acte van Condemnatie dat opende overdoen ende laten passeren sullen voor den hove van Utrecht ofte elders daer men des begeert al tot mijne ende mijne naekomelingen cameraers inder tijt costen terstont tot vermaninge. Ende opdat tot allen tijden binden mach dat alle 't gene voorz. staet door resolutie authorisatie als boven geschiedt is, en ten einde parthijen te beter verseeckert mogen zijn, sal men deselve Resolutie ende Approbatie in derselve van dese doen stellen en doen onderteijkenen. Sonder arch. Des 't eenen oirkonde hebbe ick, Diederick Modé voornoemt, in de qualito ende door authorisatie als boven desen brief, met mijn eijgen handt onderteijkent en mijn zegel hier onder aen gehangen.

Op den XXe (20e) Junij 1638, get. D. Modé.

Randschrift onder: bet. 12 Jan. 1698, 1699, 1701-1752; bet. f 80,- 1753-1782

idem boven: bet. f 80,- 12 Jan. 1783-1808

idem schuin onder: bet. 12 Jan. 1809-1814

Met potlood in 20e eeuws handschrift: f 3200 - 2 1/2 %

* ysgang

In hedendaags Nederlands:

Geautoriseerd door besluiten van het Hoogheemraadschap Lekdijk Bovendams en van de Staten van Utrecht, gedaan op resp. 17 en 20 juni 1638, heb ik, Diederick Mode, ambtenaar bij bovenvermeld hoogheemraadschap, f 3200,- geleend van de huismeesters van het Utrechtse Weeshuis, Dirck de Leeuw en Floris Harlaer. Dit om de kosten te betalen van de herstelling van de Lekdijk, die door ijsgang op 5 januari 1638 doorgebroken is. De huismeesters hebben toen direct f200 betaald. De lening is aangegaan tegen een rente van 5%, te betalen in twee parten, steeds op 20 december en 20 juni. De schuld van f3200,- mag wel ineens, maar niet in parten afbetaald worden en dient te geschieden met goed (en nieuw) geld, anders vervallen de reeds betaalde renten. Deze oorkonde blijft geldig en is gewaarborgd door mijn handtekening en zegel. Getekend: Diederick Mode, 20 juni 1638.

Commentaar:

De aantekeningen in de marge verraden dat er van 1698 tot en met 1814 (m.u.v. 1700) f80,- rente is betaald, steeds op 12 januari. Dat is 2,5%. Terwijl 'twintig ten 1' toch 5% is. Bij elkaar - als ik goed gerekend heb - is er in die periode f9460,- aan rente betaald! En dan is de tijdspanne 1638-1697 nog niet eens meegerekend. Echt een geval van beurzen open, dijken dicht! Aan de halfjaarlijkse betaling van rente, zoals het contract voorschreef, heeft men zich kennelijk niet gehouden.

Opvallend is dat het contract gesloten is op dezelfde dag dat de Staten van Utrecht hun consent hadden gegeven. Er zat dus veel haast bij.

Er is nog iets merkwaardigs aan de data: die Lekdijk brak door begin februari 1638 en niet een maand eerder, zoals Mode (God betert) meldt. Volgens J. Buiskool [*Bar en Boos. Zeven eeuwen winter in de Lage Landen* (Baarn 1984) p 84] viel de vorst in met kerst 1637 en vroomde de hele maand januari. Een koudegolf trok over Europa; zelfs de Rhône lag dicht. Toen het ging dooien begaven door ijsgang verschillende dijken het. Door de breuk in de vitale Noorderlekdijk liep een deel van het Utrechtse en Hollandse platteland onder.

Je zou denken dat Modé februari bedoelde maar per ongeluk januari opschreef. Kennelijk is de Gregoriaanse kalender gebruikt, die Holland en Zeeland al in 1582 invoerden. Uit conservatisme (en antipapisme) hielden de andere gewesten de Juliaanse tijdrekening. Pas in 1700 stapte Utrecht over op de nieuwe kalender (en daar stapte men toen van 30 november over op 12 december, tot verdriet van Sinterklaas). [Zie: *Kroniek van de mensheid*, Amsterdam/Brussel 1986]. Maar stel, dat de rentebetalers eind 17^e eeuw wel de Juliaanse kalender gebruikten. Die kwamen er pas na 12 december 1700 natuurlijk achter dat overgestapt was op de Juliaanse kalender, gezien de niet optimale communicatiemiddelen van toen. Mooi excuus om de aflossingsdag te laten passeren. Dat zou kunnen verklaren dat het jaar 1700 ontbreekt.

NB: - heeft hij alker geien (of alker voorijde)
- gevonden is dat er geen
spoke is n/e eenwig duerdheid!

u

en wat tussen 1638 - 1698 ??